

Handläggare: Anneli Rydström
Telefon: 08-508 22 068

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2012-11-22

Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2012-2016

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutar att överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektör

Ingrid Widebäck
avdelningschef
social omsorg

Yvonne Goldberg
avdelningschef
äldreomsorgens utförare

Sammanfattning

Socialförvaltningen och äldreförvaltningen har utarbetat ett förslag till program för stöd till anhöriga, som vårdar och stödjer en närstående som är långvarigt sjuk, äldre eller som har en funktionsnedsättning. Programmet omfattar anhöriga som vårdar och stödjer personer som är både under och över 65 år.

Förvaltningen ställer sig positiv till programförslaget. Det är viktigt att det finns ett likvärdigt utbud av serviceinsatser i stadsdelsnämnderna. Tillgång till funktion såsom anhörigkonsulent/anhörigstödjare bör förtydligas.

Förvaltningen anser att staden bör erbjuda anhöriga någon form av webbaserat verktyg för råd, stöd, information och som ger möjlighet att nätverka med andra i liknande situation.

I programförslaget saknas dock en stor grupp anhöriga, de som har en närstående som missbrukar alkohol eller narkotika. Det är viktigt att problematiken kring medberoende vad gäller missbruksärenden och behovet av specifik kunskap hos anhörigstödjarna också lyfts fram.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för social omsorg och avdelningen för personalfrågor och utförare inom äldreomsorgen.

De fackliga organisationerna har informerats den 6 november 2012, rådet för funktionshinderfrågor den 15 november och pensionärsrådet den 22 oktober samt den 20 november.

Bakgrund

Remiss om förslag till "Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2012-2016" har inkommit till stadsdelsnämnden från kommunstyrelsen för yttrande senast den 30 november 2012. Se bilagor.

Programförslaget har utarbetats gemensamt av socialförvaltningen och äldreförvaltningen och omfattar anhöriga som vårdar och/eller stödjer personer som är både under och över 65 år. Det nya programmet för anhörigstöd föreslås ersätta "Anhörig- och närståendepolicyn för Stockholms stad äldreomsorg" från 2010, som var inriktat på stöd till anhöriga som vårdar äldre personer.

Många anhöriga utför ett omfattande och viktigt arbete för att vårda och stödja en närstående. Stödet till anhöriga förtydligades 2009 i socialtjänstlagen. I lagen står att "*Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långsvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer närstående som har funktionshinder.*" Detta innebär att bestämmelsen omfattar socialtjänstens hela verksamhet det vill säga äldreomsorgen, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt individ- och familjeomsorgen.

I regeringens proposition om "Stödet till personer som vårdar eller stödjer närstående" (prop. 2008/09:82), som föregick lagändringen framhålls vikten av att förebygga att den anhörige själv blir fysiskt eller psykiskt utsliten. Stödet till anhöriga måste kännetecknas av individualisering, flexibilitet och kvalitet, samt att den anhörige bemöts med erkännande, respekt och delaktighet.

Ärendet – Förslag till program för stöd till anhöriga

I programförslaget tas bland annat upp att syftet med anhörigstödet är att personer som vårdar eller stödjer närstående har en bra livssituation och en god fysisk och psykisk hälsa. Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska vara ett styrdokument för socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna. Programmet syftar till att uppnå likställighet i staden, vilket innebär att personer som vårdar eller stödjer närstående ska få likvärdiga insatser oavsett var i staden

de bor. Anhörigstödet föreslås följas upp genom stadens integrerade ledningssystem, ILS, genom indikator samt genom utvärdering av insatserna vid utgången av år 2015. Brukarundersökningar till anhöriga ska genomföras.

I programförslaget definieras målgrupp, mål samt aktiviteter för att uppnå målen. Aktiviteterna har fokus på individuellt anpassade insatser för anhörigas egen del, anhörigas delaktighet, tydlig information och stadsdelsnämndernas uppgift att uppmärksamma anhörigas behov och samverka med landstinget, intresse- och frivilligorganisationer i stödet till anhöriga.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till programförslaget. Det är viktigt att det finns ett likvärdigt utbud av serviceinsatser i stadsdelsnämnderna. Tillgång till anhörigkonsulent/anhörigstödjare bör förtydligas.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har ett brett utbud av serviceinsatser som vänder sig till anhöriga som vårdar och hjälper närstående som både är under och över 65 år. Stadsdelsnämnden erbjuder bl.a. information, råd och stöd av anhörigkonsulenter, anhöriggrupper och tematräffar. Förvaltningen har en anställning som anhörigkonsulent för personer under 65 år och för personer över 65 år. Vad gäller konsulenten för personer under 65 år säljs tjänst till Älvsjö och Skärholmens stadsdelsförvaltningar. Konsulenten för personer över 65 år serverar även Älvsjöes stadsdelsförvaltning. Inom vuxenenheten finns även ett anhörigstöd för anhöriga som har närstående med beroendeproblematik.

Förvaltningen tycker det är bra om staden kan erbjuda anhöriga någon form av webbaserat verktyg t.ex. "Gapet" för råd, stöd, information och som ger möjlighet att nätverka med andra i liknande situation.

Stödet till anhöriga kan se helt olika ut utifrån den anhöriges och närståendes situation.

Stockholm stads förslag till program för anhörigstöd glömmar dessvärre bort en stor grupp anhöriga, de som har en närstående som missbrukar alkohol eller narkotika. Det kan handla om föräldrar, vuxna barn, nuvarande eller tidigare maka/sambo och syskon.

För att kunna stödja den här gruppen krävs att personalen har kunskap om mekanismerna i ett missbruk, om beroendeproblematik och om de destruktiva samspel som ibland uppstår i dessa nätverk.

Anhöriga till den här gruppen har ofta stora krav på behandlingsinsatser för sina närstående, allt ifrån behandlingshem till tvångsvård. Dessa insatser ges ju endast i relation till den beroende själv och det kan uppfattas som ett löfte om man har skrivningar i anhörigprogrammet som utlovar specifika insatser till den beroende för att avlasta den anhörige.

Det finns idag stödgrupper för anhöriga till missbrukare och man kan också inom stadsdelsförvaltningarna ge stöd, men då krävs det specifik kunskap hos anhörigstödjaren. Risker är annars att medberoendeproblematiken får näring och det i sin tur försvårar rehabiliteringen för den beroende.

Bilagor

1. Socialnämndens beslut om Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2012-2016.
2. Äldrenämndens beslut om Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2012-2016.
3. Socialförvaltningens och äldreförvaltningens förslag "Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2012-2016".